

# Vlastenecký a internacionální charakter spolupráce socialistických zemí v boji za mír

Historické zkušenosti nejen Sovětského svazu, ale i ostatních socialistických zemí přesvědčivě ukázaly, že vedoucí úloha marxisticko-leninských stran ve všech oblastech společného života je rozhodující subjektivní faktor úspěšného spojení vlastenectví a internacionalismu v součinnosti národů světové socialistické soustavy. V tom spočívá jedna z důležitých zákonitostí rozvoje světové socialistické soustavy.

Podstatu této zákonitosti formulovaly bratrské strany v Dopise ústřednímu výboru komunistické strany Československa: „Síla a pevnost našich svazků spočívá na vnitřní síle socialistického zřízení jednotlivých bratrských zemí, na marxisticko-leninské politice našich stran, které plní vedoucí úlohu v politickém a společenském životě svých národů a států. Podlomení vedoucí úlohy komunistických stran vede k likvidaci socialistické demokracie a socialistického zřízení. Tím se ohrožují základy našeho svazku a bezpečnost našich zemí.“<sup>1)</sup>

Mnohostranná činnost komunistických a dělnických stran nejen napomáhá nebo brzdí politickou realizaci jednoty internacionalismu a vlastenectví, ale je jejím rozhodujícím faktorem, bez kterého je jednota neuskutečnitelná.

Realizace organické jednoty socialistického internacionalismu a vlastenectví je možná jen na základě ideové jednoty marxistických stran, jejichž úloha

neustále roste. Růst úlohy ideové jednoty komunistických a dělnických stran je podmíněn zákonitým posílením národního faktoru v životě národů na straně jedné a růstem nutnosti internacionální semknutosti na straně druhé.

Problém jednoty internacionalismu a vlastenectví v obraně socialistické vlasti, boj za odvrácení světové války, za prosazení mírového soužití se nevyčerpává studiem vlasteneckého a internacionálního charakteru tohoto boje. Důležitým aspektem realizace tohoto problému je vědecké rozpracování a praktická realizace takového programu činnosti, který by možnost odvrácení světové rakety jaderné války změnil. V této souvislosti v socialistické literatuře poslední doby autoři operují s termínem „strategie míru“. Co představuje?

Díla klasiků marxismu-leninismu, dokumenty KSSS a ostatních marxisticko-leninských stran všestranně zdůvodňují postuláty této strategie. „Síla Sovětského svazu a socialistických zemí vytváří reálnou protiváhu agresivním silám imperialismu a je nesmírně důležitým faktorem v boji za odvrácení nové světové války a za zachování míru“<sup>2)</sup>

Proto, aby imperialisté byli nuceni zřít se války jako prostředku svých dobovacích politických cílů, je nutné mít takovou převahu socialistických zemí nad kapitalistickými, aby imperialistické státy

<sup>1)</sup> Pravda, 16. 7. 1968

<sup>2)</sup> „50 let Velké říjnové socialistické revoluce“. Teze ÚV KSSS. „Nová mysl“, 1967, č. 14, s. 34

nebyly žádnou nadějí na vítězství při střetnutí se socialistickými státy. "... současně s mírovými kroky — zdůrazňoval V. I. Lenin — musíme udržovat všechny naše síly v bojové pohotovosti, rozhodně nesmíme naši armádu odzbrojovat."<sup>3)</sup>

Vojenská připravenost socialistických zemí představuje takovou úroveň ekonomického, vědeckého, morálně politického a vlastního vojenského potenciálu, který zabezpečí neodvratnou porážku jakéhokoli agresora. Koncentrovaným výrazem vojenské síly a připravenosti socialistických zemí je bojová pohotovost a bojeschopnost jejich ozbrojených sil. "... musíme stůj co stůj — doporučoval V. I. Lenin — uchovat naši Rudou armádu v plné bojové pohotovosti a zvýšit její bojeschopnost."<sup>4)</sup>

Růst bojové pohotovosti a bojeschopnosti bratrských armád je hlavním faktorem upevnění vojenské síly socialistických zemí, zachování míru a bezpečnosti národů. Upevnění vojenské síly socialistických zemí vytváří nevdané možnosti zmařit pokusy imperialistického exportu kontrarevoluce do zemí, kde se rozvíjí vítězný revoluční boj; tvoří důležitý materiální základ politické podpory mladých národních států. Umožňuje poskytnout pomoc zbraněmi a bojovou technikou těm národům, které jsou nuceny vést ozbrojený boj s imperialismem.

Vojenská síla socialistických zemí tak představuje nejen nejúčinnější prostředek boje za odvrácení světové války, ale i důležitý prostředek poskytnutí pomoci revolučním silám v jejich boji s imperialismem.

Důležitým předpokladem odvrácení světové raketové jaderné války, zachování míru, je všeobecné a úplné odzbrojení. Jeho realizace by spolehlivě zabezpečila lidstvo před novou válkou. Nynější vedoucí činitelé představitelé spatřují v ideji všeobecného a úplného odzbrojení ústup od principů vlastenectví a internacionalismu „rozšiřování iluzí“, „záměrné klamání národů“ a „pomoc imperialismu v realizaci jeho politiky války a agrese“.<sup>5)</sup> Ve skutečnosti však záporný postoj k odzbrojování je v rozporu s internacionalismem a vlastenectvím.

Marxismus-leninismus nikdy nepovažoval možnost odzbrojení za iluzi. Engels např. tvrdil, že „odzbrojení a tím zabezpečení míru je možné“.<sup>6)</sup> Lenin zdůraz-

ňoval, že „odzbrojení je ideálem socialismu“.<sup>7)</sup> Z jeho iniciativy návrh na úplné nebo částečné odzbrojení poprvé přednesla sovětská vláda na Janovské konferenci v r. 1922. V současně době je pro odzbrojení všechno pokrokové lidstvo. Ideu všeobecného a úplného odzbrojení, vytyčenou sovětskou vládou, přijala OSN. Svědčí to o životnosti této myšlenky.

Boj za všeobecné a úplné odzbrojení neznamená „pomoc imperialismu v realizaci jeho politiky a agrese“, jak tvrdí činitelé představitelů. Dialektika boje za odzbrojení spočívá především v tom, že vojenská převaha socialistických zemí nad spojenými silami imperialismu vystupuje jako hlavní faktor, který je schopen přinutit vládnoucí imperialistické kruhy, aby přistoupily na odzbrojení; souvisí spolu jako příčina a důsledek. Jak odvrácení světové raketové jaderné války, tak dosažení všeobecného a úplného odzbrojení je možné jen v důsledku všestranného posílení vojenské síly socialistických zemí.

Důležitou podmínkou odvrácení nové světové války je semknutost socialistických států, dělnické třídy a všech revolučních osvobozených a pokrokových sil dneška v boji proti agresivní politice imperialismu. Již K. Marx ve své době zdůrazňoval: „spojení dělnické třídy v různých zemích učiní války mezi národy dokonce nemožnými“.<sup>8)</sup> Nakolik vojenská síla socialistických zemí představuje hlavní faktor odvrácení války, potom jednota zahraničně politické činnosti a vojenskopolitická spolupráce, má zvlášť důležitý význam.

Světová socialistická soustava je velmi složitý společenský produkt. Tvoří ji státy tří kontinentů. Každý z nich má specifické geografické a vojenskostrategické podmínky obrany, zahraničně politické vztahy s nesocialistickými státy apod. To zákonitě plodí množství různých organizačních forem vojenskopolitické spolupráce.

Z různorodosti organizačních forem, zabezpečující společnou kolektivní obranu jednotlivých států a celého socialistického společenství před agresí mezinárodního imperialismu, je nutné vyčlenit především dvě formy.

Vojenskopolitické smlouvy o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci, jakou je organizace Varšavské smlouvy, mnohostranný vojenský svazek evropských socialistických států a dvoustranné smlouvy

<sup>3)</sup> V. I. Lenin, Spisy, SNPL Praha, 1955, sv. 30, s. 459

<sup>4)</sup> V. I. Lenin, Spisy, SNPL Praha, 1955, sv. 31, s. 489

<sup>5)</sup> ÚV KSSS, Dopis ústřednímu výboru komunistické strany Číny, Pravda, 14. 7. 1963

<sup>6)</sup> Marx K., B. Engels, Spisy, sv. 22, s. 387

<sup>7)</sup> V. I. Lenin, Spisy, SNPL Praha, 1955, sv. 23, s. 98

<sup>8)</sup> K. Marx, B. Engels, Spisy, sv. 16, s. 556

uzavřené mezi ČSSR, SSSR, PLR, NDR, MLR, RSR, mezi těmito a dalšími socialistickými státy (KDR, MLR) navzájem. Všechny tyto smlouvy mají mezinárodní charakter. Jejich existence není podmíněna podstatou socialismu, nýbrž nebezpečím imperialistické akrese. Z podstaty socialismu vyplývá solidarita v obraně revolučních vymožeností, připravenost jednoho státu vystoupit v případě nutnosti na ozbrojenou obranu jiného státu nezávisle na tom, je-li mezi nimi uzavřena smlouva o vzájemné pomoci nebo ne. V tom spočívá druhá forma internacionalismu a vlastenectví ve vojenskopolitické spolupráci socialismu.

Internacionální solidarita, její morálně politický charakter, je obsažnější než smluvně právní povinnosti socialistických států. Tyto dvě stránky socialistického internacionalismu se navzájem doplňují. Takto chápáná socialistická solidarita je součástí převahy socialismu nad kapitalismem.

Sovětský svaz a Kuba neuzavřeli mezi sebou smlouvu o vzájemné pomoci; nehledě na to může kubánský lid počítat s pomocí Sovětského svazu. „Máme pocit jistoty, cítíme se bezpečni, jsme schopni se postavit na odpor imperialismu, jsme schopni s ním bojovat — ukazoval F. Castro — neboť máme dostatek soudobé výzbroje, kterou jsme dostali včas a bezplatně od Sovětského svazu“.<sup>9)</sup>

Vietnamská demokratická republika není spojena smlouvou o vzájemné pomoci s SSSR a ostatními socialistickými státy. Vietnamský lid ve svém hrdinném boji s americkým imperialismem se však opírá o širokou pomoc Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí. Podle amerického časopisu U. S. News and World Report výzbroj obránců VDR je více než z 80 % zabezpečena dodávkami ze socialistických států. Dodávky zbraní a munice, dopravních a ženijních prostředků, potravin, oděvů, jakož i jiné formy projevu internacionální solidarity socialistických zemí, pomáhají vietnamským vlastencům v jejich boji. Tato internacionální pomoc, prohlásil na společném slavnostním zasedání ÚV KSSS, Nejvyššího sovětu SSSR a Nejvyššího sovětu RSFSR 1. tajemník ÚV Vietnamské strany práce Le Duan, „je důležitým faktorem pro vítězství vietnamského lidu“.<sup>10)</sup>

Existující organizační formy společné obrany socialistických států vyjadřují jednotu internacionalismu a vlastenectví:

— odpovídají národním a internacionálním zájmům;

— mají obranný charakter, pomáhají udržení míru a bezpečnosti národů;

— zabezpečují nezbytnou pružnost a mobilnost využití současných možností a převahy socialistických zemí k odvrácení imperialistické agrese a porážku nepřitele v případě jejího rozpoutání.

Vojenské svazky se vytvářejí na základě společenských zájmů a cílů určitých států. V současné době buď k udržení panství monopolů, přerozdělení světa a vybojování světové nadvlády imperialismu, tj. s cílem zmocnit se cizích území a potlačení jejich národů, k udržení svého panství v koloniích, polokoloniích a závislých zemí, nebo mohou sledovat osvobozené, spravedlivé cíle, osvobození národů ze jha imperialistické buržoazie, odvrácení imperialistické agrese, obranu svobody a nezávislosti národů. Vojenské svazky se tak odlišují hlavně svými cíli. Mohou být dobovatelské nebo naopak osvobozené.

Toto zdůrazňují proto, že buržoazie a její ideologové ztotožňují vojenské svazky socialistických zemí s agresivními imperialistickými bloky.

Specifika soudobých imperialistických vojenských bloků spočívá v tom, že při zachování dřívějších politických cílů a obsahu získaly novou kvalitativní zvláštnost a zaměření. Vznikly nejen s cílem likvidace socialismu, který se stal světovou soustavou, ale i k udržení rozpadající se kapitalistické světové soustavy. V důsledku toho všechny imperialistické bloky přímo nebo nepřímo směřují hlavně proti socialistickým zemím, jakož i mezinárodní dělnické třídě a národně osvobozenému hnutí. Imperialistické vojenské bloky vůbec a NATO především jsou konkrétním výrazem sjednocené fronty imperialistických států, zaměřené proti socialistickým zemím.

Socialistické vojenské svazky jsou vynucené. Vznikají jako odvetná opatření na formování imperialistických bloků. Varšavská smlouva o přátelství, spolupráci a vzájemné pomoci byla uzavřena jako odpověď na vytvoření agresivního vojenského bloku NATO a začlenění NSR do něj. Socialismus, na rozdíl od imperialismu, nepodílí války a nepotřebuje vytvářet vojenské bloky. Proto socialistické země mohou důsledně vystupovat proti jejich formování.

Jasným důkazem vynuceného charakteru Varšavské smlouvy je připravenost jejích členských států na to, že pozbuje platnosti v případě vytvoření celoevrop-

<sup>9)</sup> Pravda, 21. 5. 1965

<sup>10)</sup> Pravda, 4. 11. 1967

ského systému kolektivní bezpečnosti. V úvodní části smlouvy se zdůrazňuje, že státy které ji podepsaly, potvrdily, „své úsilí o vytvoření systému kolektivní bezpečnosti v Evropě, založeného na účasti všech evropských států bez ohledu na jejich společenské a státní zřízení, což by umožnilo sjednotit jejich úsilí v zájmu zajištění míru v Evropě.“<sup>11)</sup> V článku 11 Varšavské smlouvy se uvádí, že v případě vytvoření evropského systému kolektivní bezpečnosti, pozbuje tato smlouva platnosti.<sup>12)</sup>

Na poradě v Bukurešti v červnu 1966 znovu slavnostně vyjádřily členské státy svou ochotu „již nyní dosáhnout dohody o likvidaci vojenských organizací jak Severoatlantického bloku, tak Varšavské smlouvy.“<sup>13)</sup> Také další zasedání Politického poradního výboru organizace Varšavské smlouvy, tj. budapeštské z března r. 1969 a berlínské z prosince r. 1970, potvrdily platnost opatření, obsažených v Deklaraci o upevnění míru a bezpečnosti v Evropě z června r. 1966. V důsledku toho, že imperialisté USA a dalších zemí neuvažují zatím o rozpuštění NATO, že nebezpečí války rozpoutané čelnými zeměmi tohoto bloku vzrůstá, evropské socialistické země jsou nuceny ponechat Varšavskou smlouvu a odpovídajícím způsobem ji zdokonalovat.

Obranný charakter Varšavské smlouvy vyplývá z toho, že jeho členské země vystupují proti horečnému zbrojení, za všeobecné a úplné odzbrojení. Článek 2 této smlouvy zavazuje členské státy, „usilovat o to, aby v dohodě s jinými státy, které si budou přát spolupracovat v této věci, byla učiněna účinná opatření k všeobecnému snížení zbrojení a k zákazu atomových a vodíkových, jakož i jiných druhů ZHN.“<sup>14)</sup> V souhlase s mírumilovnou zahraniční politikou a v duchu smlouvy, bez ohledu na neexistenci mezinárodní dohody o odzbrojení, socialistické země snížily počty svých ozbrojených sil. Sovětský svaz, po dohodě s ostatními socialistickými zeměmi, předložil v r. 1959 konkrétní program všeobecného a úplného odzbrojení; jeho podstatou je zničení všech zbraní, rozpuštění všech ozbrojených sil, čímž by byla plně vyloučena možnost vzniku války.

Obranný charakter Varšavské smlouvy vyplývá také z toho, že na rozdíl od

NATO aj. imperialistických paktů, nemá uzavřený charakter. Umožňuje přístup jiných států, nezávisle na jejich společenském státním zřízení. Tzn., že socialistické země se mohou nacházet v koalici s kapitalistickými zeměmi. Není to v rozporu s národními a internacionálními zájmy socialistických zemí, principy marxismu-leninismu? Nebude to ústupem od socialistického vlastnictví a proletářského internacionalismu?

Principiální názory marxisticko-leninských stran na vztah socialistických zemí k vojenským smlouvám s kapitalistickými státy vyjádřil již V. I. Lenin. V odpovědi na otázku bude-li se republika Sovětů v případě napadení bránit ve spoju s imperialistickou Amerikou, V. I. Lenin zdůraznil, že „pro upevnění socialistické republiky spolek s jedním imperialistickým státem proti druhému není principiálně nepřijatelný.“<sup>15)</sup> V květnu 1918 potom prohlásuje: „Třebaže nikterak zásadně neodmítáme vojenskou dohodu s jednou imperialistickou koalicí proti druhé v takových případech, jestliže taková dohoda neporušuje základy sovětské moci a mohla by upevnit její postavení a paralyzovat nápor kterékoli imperialistické mocnosti proti ní, nemůžeme nyní přistoupit na vojenskou dohodu s anglo-francouzskou koalicí.“<sup>16)</sup>

Z těchto vyjádření V. I. Lenina vyplývá, že vstup socialistického státu do spolku s imperialistickým státem se určuje konkrétními historickými podmínkami, kdy:

— tato účast nenaruší základy socialistického státu, tj. nedotýká se jeho vnitřních záležitostí a národní suverenity;

— směřuje k upevnění síly socialistického státu, k úspěšnému boji proti agresivním imperialistickým velmocem, které nejvíce ohrožují svobodu a nezávislost národů;

— taková účast je uvědoměle podpořena naprostou většinou obyvatelstva socialistických zemí.

Jasným příkladem správné marxisticko-leninské realizace těchto tezí V. I. Lenina byla účast Sovětského svazu v anti-hitlerovské koalici v letech druhé světové války. Vstup do protihitlerovské koalice umožnil využít síly imperialistických zemí USA, Anglie aj. proti nejagresivnějším a nejreakčnějším silám fašistického bloku.

<sup>11)</sup> J. Rys - J. Zdeněk: Pět let Varšavské smlouvy, SNPL Praha 1960, str. 69

<sup>12)</sup> Tamtéž, str. 75

<sup>13)</sup> Rudé právo, 9. 7. 1966

<sup>14)</sup> Vývoj vojenskopolitické situace v Evropě a obranný systém socialistických států. HPS — ČSLA, NV 1970, s. 66

<sup>15)</sup> V. I. Lenin, Závěrečné slovo k referátu o konsekvencích na frakci RKS/b VIII. sjezdu Sovětů. „Kommunist“, 1963, č. 6, s. 8

<sup>16)</sup> V. I. Lenin, Spisy, SNPL Praha, 1955, sv. 30, s. 327

Socialistické země umožňují nyní kterékoli kapitalistické země vstup do Varšavské smlouvy. Podmínkou pro jejich přijetí je souhlas členských států smlouvy a ochota přijímaných zemí napomáhat sjednocení úsilí všech mírumilovných zemí v zajištění míru a bezpečnosti národů.

Vlastenecký a internacionální charakter Varšavské smlouvy spočívá v tom, že tato organizace slouží upevnění národní suverenity jednotlivých socialistických zemí, jejich svobody a nezávislosti.

Smlouva je založena na prosté rovnoprávnosti a nevměšování do vnitřních věcí příslušných států.

Západoněmecký revanšismus a vojenskoprůmyslový komplex NSR představuje vážné nebezpečí pro národní nezávislost evropských socialistických států. Jak zdůrazňuje Prohlášení karlovarské porady komunistických a dělnických stran, „imperialismus jí (NSR) přisoudil úlohu představené antikomunistické výspy“.<sup>17)</sup> Západoněmečtí revanšisté přicházejí dnes, stejně jako dříve, s plány na opětné přisvojení československého a polského území, pohlcení NDR. V této situaci bezpečnost NDR, ČSSR a PLR, podobně jako ostatních socialistických států, nemůže spočívat jen na vlastních silách nebo dokonce na tzv. zárukách Západu.

Vládnoucí kruhy buržoazního Československa a beckovského Polska zakládaly národní nezávislost svých zemí na zárukách Anglie, Francie a dalších západních států. Historie ukázala, že tyto záruky neměly žádný reálný obsah. Osud národů Československa, Polska a lidí jiných zemí byl vládním západních států zcela lhostejný. V důsledku hanebného Mnichovského diktátu bylo nejdříve okupováno rozsáhlé pohraniční území ČSSR a nakonec, nehlédě na odpor lidí, byl okupován zbytek Československa. Polsko, přes hrdinný odpor svého lidu, rovněž okupovali německofašističtí utlačovatelé. Ztratilo 6 miliónů obyvatel (220 na každých 1000). „Ve světle těchto historických zkušeností — prohlásil J. Cyrankiewicz — kde můžeme a musíme hledat pomoc přátel? Tam, kde ona je reálnou a konkrétní.“<sup>18)</sup>

Jen pomoc Sovětského svazu a dalších socialistických zemí sjednocených ve Varšavské smlouvě, spolehlivě garantuje svobodu a národní nezávislost československého, polského lidu, stejně jako ostatních národů evropských socialistických zemí. „Polsko bez spojenectví se svět-

ským svazem, by se nemohlo ubránit a udržet své západní území, nemohlo by se postavit proti německému imperialismu, nemohlo by existovat jako nezávislý stát.“<sup>19)</sup> Varšavská smlouva jako výraz internacionální spolupráce socialistických zemí znemožňuje realizaci agresivních cílů západoněmeckých militaristů a revanšistů, především ve vztahu k NDR, která je nedílnou součástí světové socialistické soustavy. „Její suverenity — prohlásil W. Ulbricht — je stejně spolehlivě zajištěna, jako suverenity jiných států Varšavské smlouvy.“<sup>20)</sup>

Rozhodnost socialistických států spolehlivě zabezpečit nedotknutelnost svých hranic, hranic socialistického společenství se projevila v praxi jejich společnými opatřeními ke zmaření snah vnitřní kontrarevoluce podporované mezinárodním imperialismem v srpnu 1968 v Československu a uzavřením Československo-sovětské smlouvy o podmínkách dočasného pobytu sovětských vojsk na území ČSSR; tato opatření ztělesňují organickou jednotu internacionalismu a vlasteneckví v praxi, která spočívá v tom že:

— má splnit dva vzájemně spojené úkoly: vytvořit spolehlivou záruku bezpečnosti ČSSR, stejně jako spolehlivě zajistit zájmy celého socialistického společenství před nebezpečím imperialistické agrese;

— nenarušuje suverenity Československa. „Sovětská vojska — uvádí článek 2 smlouvy, — se nevměšují do vnitřních záležitostí ČSSR“.<sup>21)</sup> budou dodržovat její zákony a právní normy. Sovětská vojska v Československu nejen nenarušují, ale naopak brání jeho národní suverenity. Je to určeno tím faktem, že národní zájmy jednotlivých zemí mohou být v dnešní době zabezpečeny jen společnými opatřeními socialistického společenství.

Rozruch způsobený světovou reakcí a v podstatě v těchto intencích působícími „levicovými“ a pravicovými oportunisty v důsledku prý okupace Československa spojeneckými vojsky, nebyl nic jiného než snůžkou lži a líceměrnosti.

Existence a činnost Varšavské smlouvy má neobyčejný význam nejen pro členské země, ale pro všechny mírumilovné země a národy světa. Proto nejen národy socialistických zemí, ale všechny antiimperialistické síly světa jsou niterně zainteresovány na upevnění kolektivní obranyschopnosti socialistických zemí, vítají každý krok vedoucí k tomuto cíli.

<sup>17)</sup> Rudé právo, 27. 4. 1967

<sup>18)</sup> Trybuna ludu, 22. 3. 1968

<sup>19)</sup> Trybuna ludu, 22. 3. 1968

<sup>20)</sup> Neues Deutschland, 29. 4. 1967

<sup>21)</sup> Rudé právo, 19. 10. 1968



V posledním desetiletí výrazně vzrostla nutnost koordinované zahraniční politiky socialistických zemí, což je podmíněno:

- revolučním charakterem naší epochy, kdy ve světě dochází k rychlým změnám, které se dotýkají víceméně zájmů všech států a vyžadují, aby se na ně příslušným způsobem reagovalo;

- růstem intenzity styku v zahraničně politické činnosti socialistických států ve vztahu k různým oddílům světového revolučního hnutí, růstem úlohy lidových mas, podléhajících se na boji za odvrácení války;

- růstem militarizace zahraniční politiky imperialistických států, kdy vojenská síla a hrozba jejího použití se stávají základním prostředkem její působnosti a účinnosti v době míru. V této souvislosti odvrácení války a zajištění bezpečnosti socialistických států závisí v mnohém na koordinaci jejich zahraničně politické činnosti, zaměřené na včasné zmaření agresivních záměrů imperialismu.

V praxi politické spolupráce jsou vypracována efektivní opatření zahraničně politických akcí socialistických zemí k odvrácení války a zachování míru. Patří k nim: systematická výměna informací, vzájemné konzultace k zahraničně politickým otázkám, výměna stranických a vládních delegací, porady Politického poradního výboru členských států Varšavské smlouvy, setkání a porady vedoucích představitelů stran a vlád socialistických zemí apod. Jejich efektivnost byla prokázána např. v době izraelské agrese proti arabským zemím. V době vrcholu krize na Středním východě, která mohla přerůst ve světovou válku, se uskutečnila v Moskvě 9. června 1967 porada prvních tajemníků ÚV komunistických a dělnických stran evropských socialistických zemí. Společné prohlášení přijaté na této poradě, prokázalo připravenost zastoupených zemí ke společné akci s cílem zabránit agresi a zachování míru. Rychlá, rozhodná a společná činnost Sovětského svazu a ostatních socialistických zemí sehrály důležitou úlohu v zastavení agrese na Středním Východě. Znovu se ukázalo, že společná činnost socialistických zemí je účinným faktorem v boji proti agresivním záměrům mezinárodního imperialismu.

Efektivnost koordinovaných zahraničně politických akcí socialistických zemí je určována plněním souboru principů vyjadřujících jednotu vlastenectví a socialistického internacionalismu:

- dodržování povinností vyplývajících z mezinárodních smluv a dohod;

- koordinace politiky, která by organicky spojovala národní a internacionální zájmy, při prvořadém sledování zájmů světového socialistického společenství;

- nepřipustnost zahraničně politických akcí, které by se mohly stát příčinou rozpoutání války;

- odpovědný přístup jednotlivých zemí k plnění kolektivně přijatých opatření, plný souhlas oficiálních projevů vyjadřujících mezinárodní solidaritu s praktickou činností k odvrácení imperialistické agrese;

- politický kurs jednotlivých socialistických zemí vylučující národní izolovanost v uskutečňování zahraniční politiky, ignorování internacionálních zájmů a antisovětismus. Principiálně je nepřijatelné a prakticky neúčelné, aby vládnoucí komunistická strana nebo marxistická strana usilující o moc, dokazovala svoji samostatnost antisovětismem.

Boj socialistických států za odvrácení světové války vystupuje jako důležitá podmínka obrany socialistických zemí. Má vysoce vlastenecký a internacionální charakter. Rozhodujícím faktorem odvrácení imperialistické agrese je vojensko-politická spolupráce socialistických zemí, upevňování a zvyšování jejich vojenské síly a vojenské připravenosti. „Abychom zkontrolovali mezinárodní reakci a nedovolili jí zavléci lidstvo do propasti světové války, musíme být neustále bdělí, musíme mobilizovat všechny mírumilovné síly a národy, aby byly připraveny postavit se agresivním akcím imperialismu na odpor.“<sup>22)</sup>

Z válečných plánů představitelů soudobého monopolního kapitálu zejména USA víme, že stupňují své úsilí, aby všemi prostředky prosadili imperialistickou globální strategii. Upevňují osu Washington — Bonn, aktivizují vojenský pakt NATO a zvyšují vojenský potenciál v Evropě. Pokoušejí se stále rafinovanějšími metodami psychologické války a ideologické diverze rozložit socialistické státy zevnitř, proniknout do nich, oddělit je od Sovětského svazu, získat je na svou stranu a tím změnit poměr sil ve svůj prospěch.

Toto nebezpečí není možné v žádném případě podceňovat. Vážné varování v tomto směru zaznělo v projevu s. Brežněva i na nedávném XXIV. sjezdu KSSS: „Pokusy imperialismu zvrátit vývoj dějin v jeho prospěch jsou odsouzeny k ne-

<sup>22)</sup> „50 let Velké říjnové socialistické revoluce“ Teze ÚV KSSS. „Nová mysl“, 1967, č. 14, s. 62

zdaru — o tom nepochybujeme. My, komunisté, však dobře víme, že není místo pro sebeuspokojení a pasivitu. Bojovníkům proti kapitalistickému útlaku čelí poslední, ale nejsilnější ze všech vykořisťovatelských systémů, které kdy byly. Proto nás čeká ještě těžký a dlouhý boj.<sup>23)</sup>

Odvracení světové války, upevnění míru v současném třídně rozděleném světě, závisí při známých konečných cílech imperialismu především na celkové, tj. politické, ekonomické, vojenské a ideologické síle a připravenosti světové socialistické soustavy. Neobyčejně významnou úlohu zde hraje vojenská síla zemí socialistického společenství. Právě ona plní úlohu obranného prostředku vůči těm, kdož by chtěli prosazovat imperialistické agresivní záměry vůči kterékoliv socialistické zemi. Socialistické státy usilují o zajištění bezpečnosti všech zemí proti agresivním silám kdekoli na světě o zachování míru a spolupráce národů.

Tato mírová politika, vojenská moc a semknutost socialistických států v čele se Sovětským svazem přinesla nemalé výsledky. Ve zprávě o činnosti ÚV KSSS

XXIV. sjezdu uvádí L. I. Brežněv: „Náš lid žije už přes 25 let v míru. Už čtvrt století bylo lidstvo ušetřeno světové války. Sovětská země a její zahraniční politika významně přispěly i k této historické vymoženosti národů. Síly agrese a militarismu byly sice zatlačeny, ne však zneškodněny. V poválečných letech rozpoutaly přes 30 válek a ozbrojených konfliktů různého rozsahu. Za zcela odstranění nelze považovat ani nebezpečí nové světové války. Nepřipustit, aby se toto nebezpečí změnilo v realitu, je životním zájmem všech mírumilovných států, všech národů.“<sup>24)</sup>

Proti agresivní politice imperialismu staví Sovětský svaz politiku aktivní obrany míru a upevňování mezinárodní bezpečnosti. XXIV. sjezd Komunistické strany Sovětského svazu před stranu a před sovětský stát vytyčil v této oblasti řadu úkolů a opatření.

Ve stejném duchu se vyslovil i XIV. sjezd KSČ. „Aktivně budeme napomáhat realizaci mírového programu Sovětského svazu, který byl vyjádřen v zahraničně politické linii XXIV. sjezdu a je ve shodě s našimi státními a národními zájmy.“<sup>25)</sup>

Koordinovaný postup socialistických zemí v oblasti hospodářské, politické, ideologické a vojenské jim dává sílu, o niž se rozbíje podvrtné úsilí soudobého imperialismu. Současně přináší řadu důkazů o tom, že pouze široká plodná spolupráce socialistických zemí, mezinárodního komunistického hnutí, všech demokratických a protimperialistických sil světa je předpokladem a zárukou splnění revolučních národních a třídních zájmů pracujícího lidu v jednotlivých zemích. Socialistické vlastnictví a proletářský internacionalismus tak nestojí proti sobě, ale jsou v plném souladu; jsou dvěma stranami jedné a téže mince.

<sup>23)</sup> Zpráva o činnosti ÚV KSSS XXIV. sjezdu KSSS, XXIV. sjezd KSSS, Svoboda, 1971, s. 16

<sup>24)</sup> Projev generálního tajemníka ÚV KSSS L. I. Brežněva, XXIV. sjezd KSSS, Svoboda, 1971, s. 25–28

<sup>25)</sup> Rezoluce XIV. sjezdu KSČ, Život strany, č. 11–12/71, s. 70